

Pozdravljeni,

za vami je ocenjevanje znanja. Do konca tega tedna boste na e-naslov dobili **ovrednoteno pisno nalogo**. Pri pisanju ste se potrudili. Z veseljem sem prebrala vaše pisne naloge.

V vsaki ocenjevalni konferenci boste imeli eno oceno. Pri zaključevanju se bo upoštevalo tudi vaše delo na daljavo. Dobro **razmislite, če vam manjka še kakšna naloga, in jo pošljite čim prej**.

Zaključili smo s spoznavanjem nastanka in delovanja naše države. Za konec sem zbrala **nekaj zanimivosti o Sloveniji**:

- **PPT** prikazuje Slovenijo v presežnikih (najdaljši, najstarejši, najvišji,).
- **V spodnjem besedilu** pa so omenjene zanimivosti, dogodki in osebnosti, povezane s Slovenijo.

Zanimivosti je veliko. Lahko prebereš samo 2 strani, lahko pa vseh 7.

1. Najprej si ogledaj **PPT** (v priponki), nato preberi **besedilo na naslednjih straneh**.
2. Izberi **15 dejstev** o Sloveniji, ki se ti zdijo najbolj zanimiva, in oblikuj kratek zapis v zvezku (zapiši, nariši) tako, da si boš zanimivosti najbolj zapomnil.

Primer zapisa:

najstarejša trta na svetu (Maribor)

Benka Pulko

čebelar Anton Janša

ZANIMIVOSTI O SLOVENIJI

najvišji dimnik (TE Trbovlje)

Primož Trubar

Želim ti prijetno branje in spoznavanje zanimivosti o naši deželi!

Če želiš, lahko zapis pošlješ v pregled.

Vsi pa ga boste **predstavili v šoli** (pri prvi uri DKE po vrnitvi v šolo).

Ali ste vedeli?

da je daleč **najuspešnejša slovenska glasbena skupina** narodno zabavna skupina Ansambel bratov Avsenik, ki je prodala kar 31 milijonov plošč, drži pa tudi svetovni rekord v neprekinjenem muziciranju - več kot 300 večerov zapored? Brata Avsenik sta tudi največkrat izvajana evropska skladatelja!

da je Avsenikova **skladba** Na Golici, največkrat predvajana inštrumentalna skladba dvajsetega stoletja?

da je bila prva slovenska in hkrati tudi slovanska državna tvorba po razpadu Rimskega imperija **kneževina Karantanija?**

da so pri **vesoljskih poletih** sodelovali že trije Slovenci: dva slovenska ameriška astronauta, dr. Ronald Sega (Šega) in dr. Jerry Linenger, ki se jima pridružila še prva ženska astronautka slovenskih korenin Suni Williams Zalokar, ki je s seboj v vesolje odnesla slovenske kranjske klobase, ki ji jih je v ta namen dala njena teta Marija Ana?

da so **Brižinski spomeniki** najstarejši ohranjeni zapis slovenščine in tudi najstarejši ohranjen zapis kakšnega izmed slovanskih jezikov? To so tri obredna besedila z versko vsebino, ki so nastala v tej obliki že v 7. in 8. stoletju, originali pa zagotovo še prej. Hranijo jih Bavarskem muzeju v Münchnu; leta 2004 pa so bili izjemoma predstavljeni tudi v Sloveniji.

da je pomemben simbol slovenstva **lipa** oziroma lipov list? Zelo poznana je Najevska lipa, ki naj bi bila stara več kot 780 let, v prsni višini pa njen obseg znaša kar 12.5 m! Ob tej lipi se vse od osamosvojitve Slovenije leta 1991 vsako leto v mesecu juniju na srečanju zberejo tudi vsi najpomembnejši slovenski državniki/politiki.

da je bila **prva slovenska tiskana knjiga** Katekizem napisana leta 1550? V obdobju reformacije jo je napisal protestantski duhovnik Primož Trubar, ki se šteje za začetnika slovenskega knjižnega jezika. Za slovenski knjižni jezik je izbral takratni ljubljanski mestni govor s primesmi dolenskega in gorenjskega narečja.

da so »prišle« prve natisnjene knjige v slovenskem jeziku v našo deželo v sodih? Primož Trubar, je namreč moral svoje prevode Katekizma leta 1551 skrivaj prepeljati iz tiskarne v Tübingenu, sicer bi mu jih zaplenili.

da smo Slovenci kot 12. na svetu, prevedli **Sveto pismo (Biblijo)** v svoj materin jezik - slovenščino, leta 1584. Sveto pismo je v slovenščino prevedel Jurij Dalmatin.

da je **čebelarstvo** že od nekdaj nepogrešljivo vpeto v slovenski prostor? V Sloveniji čebelarimo s svetovno znano Kranjsko sivko, ki se od svojih sorodnic loči predvsem po nenapadalnosti, pridnosti in delavnosti. Gotovo najbolj znani slovenski čebelar **Anton Janša** je v zvezi s čebelarstvom že pred skoraj tristo leti svetoval tudi na avstrijskem cesarskem dvoru. Staroslovenska medica sodi med najstarejše pijače na svetu.

da je slovenska tradicionalna praznična jed tako imenovana **potica**? Potico - zvit kvašen kolač, ki ga gospodinje nadevajo z orehi, makom, rozinami, različnimi zelišči, skuto, medom ali celo z ocvirki najdemo po vsej Sloveniji ob vseh priložnostih. V zadnjih časih pa je potica postala tudi eden bolj prepoznavnih znakov Slovenije najrazličnejših mednarodnih državnih, kulturnih in športnih srečanjih.

da ima **klekljanje čipk**, ki že od nekdaj velja za višek znanja in spretnosti v ročnih delih tudi v naših krajih dolgoletno tradicijo? Najbolj znana je gotovo idrijska čipka, kateri po zgodovinskih zapisih lahko sledimo več stoletij nazaj. Med drugim je bila v Idriji že 1876 ustanovljena samostojna čipkarska šola, dandanes pa tradicijo idrijske čipke občani nadaljujejo z vsakoletnim tradicionalnim mednarodnim čipkarskim festivalom.

da smo Slovenci **narod smučarjev**? Prebivalci Blok so že pred davnimi časi izumili svoj model smuči, Bloški smučarji pa so še danes ena večjih slovenskih zanimivosti! Še danes imamo veliko uspešnih smučarjev. Vsako leto pa so v Sloveniji tudi znamenite tekme svetovnega pokala: ženski slalom za Zlato lisico, moški slalom v Kranjski gori in tekma v smučarskih skokih ali poletih v Planici.

da velja za **največjega slovenskega pesnika** France Prešeren? Pisal je poezijo v različnih oblikah, proslavil pa se je predvsem s sonetom, katerega obliko povzema večina njegovih najpomembnejših del. Prešeren je med drugim tudi avtor slovenske himne Zdravljice.

da je bržkone **najbolj znana slovenska maska** Kurent ali Korant kot ga imenujejo na Dravskem polju? Danes je dom Korantov mesto Ptuj, včasih pa so bili doma po celi Štajerski! Korant je tudi ena najbolj tradicionalnih slovenskih pustnih mask, s svojo navzočnostjo pa preganja zimo in prinaša srečo. Korantija ali Kurentovanje izhaja iz prastarega ljudskega izročila slavljenja prihoda pomladi in konca zime.

da smo tudi Slovenci imeli svoja brata pionirja **letalstva**? Brata Edvard in Pepi Rusjan sta po vzoru bratov Wright delovala na področju razvoja letalstva na Slovenskem. Kasneje sta brata Rusjan svojo konstruktorsko pot nadaljevala v Zagrebu in še v nekaterih drugih mestih. Edvard Rusjan velja za prvega slovenskega letalca!

da imamo Slovenci **Nobelovega nagrajenca**? Friderik Pregl je leta 1923 dobil najvišjo nagrado za zasluge za človeštvo, na področju kemije.

da je bilo na Slovenskem, natančneje na Ljubljanskem barju, najdeno **najstarejše leseno kolo** z osjo, na svetu. Kolo je bilo najdeno leta 2002. Nastanek kolesa umeščen v obdobje med 3350 in 3100 pred našim štetjem.

da je piščal, ki so jo leta 1995 izkopali v jami Divje babe v dolini Idrijce in je narejena iz kosa cevaste kosti mladega jamskega medveda, stara kar 45.000 let? Koščena piščal iz Divjih bab je nesporno **najstarejša najdena piščal na svetu**, njeno odkritje pa je začetke glasbenega ustvarjanja pomaknilo za 10.000 let v preteklost. Do takrat znani primerki piščali z več luknjicami so bili namreč stari največ 36.000 let.

da je arhitekturno podobo slovenskega glavnega mesta v mnogo čem odločilno zaznamoval svetovno znan **slovenski arhitekt Jože Plečnik**? Njegov vpliv na sam izgled mesta je bil tako velik, da prestolnico nekateri imenujejo kar Plečnikova Ljubljana. Njegova največja dela v Ljubljani zajemajo Narodno in univerzitetno knjižnico, pokopališki kompleks Žale, prireditveni prostor Križanke, glavno Tržnico, Tromostovje in še bi lahko naštevali. Plečnik je s svojim arhitekturnim slogom močan vtis pustil tudi drugod po svetu, predvsem v Pragi in na Dunaju.

da je Slovenska filharmonija, ustanovljena leta 1701 kot Academia Philharmonicorum, ena izmed **najstarejših glasbenih ustanov v Evropi**? Njeni častni člani so bili mnogi znani skladatelji kot so Haydn, Beethoven in Brahms, Gustav Mahler pa je bil v letih 1881/82 celo dirigent njenega orkestra!

da je že dobrih trideset let po nastanku cistercijanskega reda v Evropi začela leta 1132 nastajati Stiška opatija, **najstarejši samostan na slovenskem ozemlju**? Kasneje se je razvil v pomembno gospodarsko in kulturno središče, v samostanski zbirki pa so našli tudi tako imenovani Stiški rokopis z enim najstarejših zapisov slovenščine. V samostanu, ki deluje še danes, je tudi znamenita samostanska lekarna.

da je **kozolec** slovenska posebnost, saj je pri nas najbolj razširjen in ga najdemo skorajda povsod na podeželju? Namenjen je sušenju in spravlju sena in drugih poljskih pridelkov. Dvojni vezani kozolci ali "topljarji" so slovenska znamenitost.

da se je **skladatelj in veliki mojster violine Giuseppe Tartini** rodil leta 1692 v Piranu? Ustvaril je obsežen opus sonat in koncertov, bil pa je tudi znan pedagog, ki je uveljavil violinsko šolo, ki je bila najslavnejša šola te vrste v 18.stoletju.

da so se leta 1821 v Ljubljani na **kongresu Svete alianse** zbrali najvidnejši politiki in vladarji Evrope: knez Metternich, avstrijski cesarski par, ruski car, neapeljski kralj in drugi. Zmagovalci vojne proti Napoleonu so se na kongresu zbrali z nalogo obnoviti v Evropi ravnotežje sil, ki so ga porušila Napoleonova osvajanja. Ljubljana se je s tem zapisala v anale evropske diplomatske zgodovine.

da je bil v Sloveniji leta 1827 patentiran **ladijski vijak**, kateri se uvršča med pomembnejša znanstvena odkritja na slovenskih tleh. Zasluge za to gredo Jožefu Ressleru, po rodu sicer Čehu, ki pa je velik del življenja prebil v Sloveniji.

da v Celovcu rojeni Koroški Slovenec **Jožef Štefan** leta 1879 utemeljil fizikalni zakon o toplotnem sevanju – edini fizikalni zakon poimenovan po Slovincu? Danes se po tem znamenitem rojaku imenuje slovenski znanstveni inštitut Jožefa Štefana.

da je bila **slovenska vojna za neodvisnost**, znana tudi kot desetdnevna vojna, s katero je Slovenija med 27. junijem in 7. julijem 1991 izbojevala svojo neodvisnost od Socialistične federativne republike Jugoslavije, prva vojna v Evropi po drugi svetovni vojni? Kljub svoji učinkovitosti in kratkotrajnosti je žal zahtevala 76 žrtev.

da drži Guinnessov rekord v najdaljši samostojni ženski vožnji z motorjem Slovenka Benka Pulko, popotnica, ki je z motorjem v 2000 dneh prepotovala 7 celin in prevozila več kot 180.000 kilometrov?

da je slovenski **ekstremni kolesar** Marko Baloh leta 2002 postavil svetovni rekord v 12-urnem kronometru? V 12 urah je prevozil kar 452,73 km, kar pomeni, da je prevozil povprečno več kot 35 km na uro! S tem dosežkom se je uvrstil tudi v Guinnessovo knjigo rekordov.

da je **slovenski alpinist in smučar** Davo Karničar splezal na Mt. Everest, nato pa je kot prvi na svetu s smučanjem sestopil z najvišje gore.

da je **slovenski ultra-maratonski plavalec** Martin Strel preplaval že pet velikih svetovnih rek - Donavo, Parano, Misisipi, Jang-Ce in Amazonko! S svojimi plavalnimi dosežki se je Martin Strel večkrat vpisal v Guinnessovo knjigo rekordov.

da je **slovenski strelec** **Rajmond Debevec** osvojil zlato na Olimpijskih igrah Sydney 2000, ima več kot 25 medalj s svetovnih strelskih tekem, med katerimi so tudi takšne z največjih tekmovanj? Med drugim je bil Rajmond Debevec v letih 1991 in 1993 razglašen tudi za najboljšega strelca na svetu. S svojimi strelskimi dosežki pa se je vpisal tudi v Guinnessovo knjigo rekordov.

da je enemu **najboljših alpinistov na svetu** **Slovincu** Tomažu Humarju leta 1999 uspelo preplezati južno steno 8167 m visoke gore Daulaghiri? To smer so mnogi neuspešni Humarjevi predhodniki zaradi njenih nevarnosti poimenovali kar cona smrti. Njegov vzpon in plezanje v več kot 4000 m visoki južni steni šeste najvišje gore na svetu tako velja za enega najzahtevnejših alpinističnih podvigov na svetu.

da sta **slovenska alpinista** Andrej in Marija Štremfelj prvi zakonski par, ki je osvojil Everest? Na najvišji vrh sveta sta skupaj stopila 7. oktobra 1990.

da v Sloveniji raste **najstarejša vinska trta na svetu**? V drugem največjem slovenskem mestu Mariboru, prestolnici Štajerske, raste trta, vrste Žametna črnina (Modra kavčina), katere starost ocenjujejo na preko 400 let! Kljub častitljivi starosti pa vsako leto iz njene bere še vedno pridelajo več kot 25 litrov vina!

da je Slovenija tudi **dežela gozdov**? Skoraj 60 % površine Slovenije pokriva gozd, kar jo uvršča med tri najbolj gozdnate države v Evropi! Slovenija je izjemna tudi po tem, da za razliko od večine ostalih držav, v njej delež gozda v zadnjih desetletjih narašča.

da v Sloveniji živi kar 1% vseh znanih živečih vrst živih bitij na Zemlji in več kot 2 % celinskih vrst ali, zapisano drugače, vsaj vsaka stota znana vrsta vseh današnjih živih bitij in vsaj vsaka petdeseta celinska vrsta. Tako veliko število vrst na tako majhnem prostoru uvršča to našo deželo med **naravno najbogatejša območja Evrope in celo sveta.**

da se na dobrih 20.000 km² površine Slovenije stikajo kar **štiri pomembne geografske enote**? V Sloveniji lahko tako na jugo-zahodu najdemo tipično sredozemsko pokrajino in podnebje, v njenem zaledju se proti severovzhodu širi dinarsko-kraški svet s številnimi kraškimi lepotami, na severozahodu se strmo dviga tipičen gorski alpski svet, na severu vzhodu, oziroma v vzhodnih predelih Slovenije pa že najdemo geografske in podnebne karakteristike Panonske nižine!

da ima Slovenija drugo najkrajšo **obalo** izmed vseh Sredozemskih držav? Kljub le 47 km obale pa slovenski ribiči letno nalovijo več tisoč ton rib, slovensko največje pristanišče Luka Koper letno pretovori več kot 11 milijonov ton tovora, na skrajnem južnem koncu obale se nahajajo soline stare več kot 700 let.

da ima Slovenija **najvišji klif na Jadranu**? Na Strunjanskem polotoku se od obale Jadranskega morja do vrha dviga kar 80 m visoka, skoraj prepadna flišna stena.

da so **Sečoveljske soline** zaradi svoje izjemne bogate naravne in kulturne dediščine uvrščene kot edino od slovenskih mokrišč na seznam UNESCO kot mokrišče mednarodnega pomena? Danes deluje le še manjši del solin, v opuščnem delu solin pa najdemo bogato zakladnico rastlinskega in živalskega sveta, med drugim etruščansko rovko, ki je najmanjši sesalec na svetu!

da je **slovenska »obmejna« planota Kras**, dala ime kraškemu svetu in kraškim pojavom širom sveta? Kraška planota se dokaj strmo dviga nad okoliško pokrajino, na njej pa najdemo vse najznačilnejše kraške posebnosti: podzemne jame, vrtače, vodne ponore, brezna, špilje itd. Kraška planota je tudi eno najstarejših poselitvenih območij v Sloveniji. Manjši del planote sega tudi na drugo stran današnje meje, kjer ga v tujem, italijanskem jeziku imenujejo Carso. Nemci imenujejo Kras Karst in tudi na Kitajskem imajo kras. Podlaga za vse je slovenska beseda kras.

da je Slovenija tudi **dežela številnih jam**? Največja jama v Sloveniji je z 20 km rogov **Postojnska jama**, ki je tudi po svoji lepoti gotovo ena najlepših jam na svetu. V Sloveniji najdemo tudi najstarejšo turistično jamo na svetu - jama Vilenica je vodene oglednice nudila že v 17.stoletju. **Škocjanske jame** pa so se zaradi svoje naravne lepote uvrstile tudi na seznam naravne in kulturne dediščine UNESCO.

da v slovenskih jamah prebiva močeril, bolj znan kot **človeška ribica** - proteus anguinus, ki so ga tako poimenovali zaradi blede na človeško spominjajoče se barve kože in velikih slepih oči, prilagoditvah na večno temo in življenje v jamah? Je edini jamski vretenčar v Evropi. Ko so nekdanje narasle podzemne vode približno 30 cm veliko človeško ribico naplavile na površje, so jih prebivalci neutrudno pobijali, misleč, da gre za mlade zmaje! Človeška ribica je bila tudi zanimiv trgovski predmet. V Sloveniji je zavarovana od leta 1922. Od 1982. leta pa je tudi uvrščena na seznam redkih in ogroženih živalskih vrst, s katerimi je prepovedano trgovati.

da je ena največjih slovenskih kraških znamenitosti **Cerkniško presihajoče jezero**. Jezero ob Cerknici svojo slavo dolguje spreminjajočemu se vodostaju. Spomladi in v jeseni, ko se jezero napolni, lahko njegova površina znaša tudi do 38 km², s čimer postane največje slovensko jezero; poleti pa jezero ponudi svojo "suho sliko", na kateri razpokano in izsušeno jezersko dno preraščata jezerska trava in trstika. Jezero polnijo številni pritoki in padavine, njegovo vodo pa odvajajo raznorazni požiralniki in jame.

da v Sloveniji že od ustanovitve leta 1580 deluje svetovno znana **kobilarna Lipica**, ki slovi po vzgoji skoraj že aristokratskih Lipicancev? Značilnost odraslega lipicanca sta predvsem njegova bela barva in pa skoraj neverjetno lahkotna sposobnost učenja. Lipicance so zaradi njihovega galantnega koraka nekdanje gojili predvsem za potrebe dvora, danes pa s svojim plesom predstavljajo svetovno turistično atrakcijo!

da je Ljubljansko barje 150 kvadratnih kilometrov velika ravnina južno od Ljubljane? Zaradi ohranjene narave slovi Ljubljansko barje kot mednarodno **pomembno območje za ptice**. Na Barju gnezdi prek 100 vrst ptic, še nadaljnjih več kot sto pa ga obiše med preletom ali prezimovanjem!

da so v tretjem največjem slovenskem mestu Celju v dvanajstih urah uspeli napisati in natisniti celotno knjigo! Knjigo jim je uspelo ustvariti že v dvanajstih urah, pri samem pisanju pa je sodelovalo kar dvanajst pisateljev. Z delom so začeli ob sedmih zjutraj, prve knjige pa so iz tiskarne prišle že nekaj pred sedmo uro zvečer. Knjiga velja za **najhitreje napisano knjigo na svetu**.

da so na Slovenskem in sicer v Celju, v 14. in 15. stoletju živeli **celjski grofje**, ki so na višku svoje moči kot knezi, posegali celo že po cesarski kroni Rimsko-nemškega cesarstva? Bili so izvorni slovenski plemiči. Posedovali so ogromno bogastvo tako v zemlji kot v denarju, še zlasti pa so sloveli po odlični vojski.

da je eden **najbolj obiskanih turističnih krajev** v Sloveniji Bled? Bled s svojimi številnimi naravnimi in kulturnimi lepotami privablja turiste iz celega sveta. Posebej zanimivo je jezero z otočkom, na katerem stoji cerkva in do katerega se lahko pripeljete z za Bled značilno gondolo, imenovano pletna. Skoraj 100 m nad jezerom pa na skali stoji grad, katerega korenine segajo kar 1000 let nazaj. Znamenita kulinarična poslastica je sladica, imenovana blejska kremna rezina.

da se podzemni muzej premogovništva v Velenju, petem največjem slovenskem mestu, ponaša z **najnižje ležečo jedilnico v Evropi**? Ob ogledu muzeja vam pristno rudarsko malico postrežejo kar 180 m pod zemljo!

da se Idrija, manjše slovensko mesto, ponaša z **drugim največjim rudnikom živega srebra na svetu**? Rudnik se po 500 letih obratovanja počasi zapira in preureja v muzej, ki se ponaša z največjo leseno-železno črpalno napravo v Evropi, izdelano leta 1792, ki je črpala vodo iz predelov kar 238 m pod zemljo.

da v Sloveniji stoji **najvišji industrijski dimnik v Evropi**? S tem nazivom se ponaša dimnik termoelektrarne v Trbovljah, ki je visok kar 362 m. Z njegovo izjemno višino so hoteli preprečiti onesnaževanje nižjih plasti zraka in zadrževanje le tega v ozki dolini, v kateri ležijo Trbovlje.

da je med prvo svetovno vojno preko slovenskega ozemlja potekala izjemno pomembna frontna linija, kjer je potekala **največja gorska bitka v zgodovini človeštva**, imenovana Soška fronta? Na Soški fronti so se proti Italijanom na Avstro-ogrski strani borile enote številnih narodov srednje Evrope! Vojaki slovenskih polkov Avstro-ogrske armade so izbojevali zmago v najhujši bitki v zgodovini Avsto-ogrske armade.

da si lahko v Sloveniji ogledate tudi **sledi pravih pravcatih dinozavrov**? Sledi iz zgodnjega Triasa predvidoma stare okrog 200 milijonov let, si lahko ogledate na Zalarjevem vrhu blizu Idrije. Dinozavri v Triasu so bili manjši, dvonogi, dolgonogi, gibčni in izjemno hitri!

da je Slovenija dežela z močno **katoliška tradicijo**? Mnogi jo zaradi številnih sakralnih objektov imenujejo kar dežela cerkva. V Sloveniji je po podatkih slovenske rimskokatoliške cerkve skoraj 3000 cerkev, kapelic in drugih "božjih" znamenj.

da je **najvišja gora** v Sloveniji Triglav? S Svojimi 2864 m kraljuje nad Slovenijo in je že od nekdaj eden največjih simbolov slovenstva. To za Slovence sveto goro, vsako leto obiščejo trume nadobudnih planincev in planink. Na vrhu Triglava stoji Aljažev stolp, ki ga je, kot simbol slovenskega obvladovanja gorskega sveta, leta 1895 postavil pisatelj in skladatelj duhovnik Jakob Aljaž.